

ภูมิปัญญาด้านการสอน

ภูมิปัญญาด้านการสอน จะสัมพันธ์กับกลวิธีสอนและสิ่งที่สอน ภูมิปัญญาด้านการสอนที่ปรากฏในบทเกี่ยวจohonงตะลุงจึงจำแนกได้เป็น 2 ประเด็น คือ กลวิธีสอน และสิ่งที่สอน ทั้ง 2 ประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลวิธีสอน

กลวิธีสอน คือ แบบการสอน แนวการสอน หรือวิธีการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ กลวิธีสอนที่ปรากฏในบทเกี่ยวจohonงตะลุง จำแนกได้ดังนี้

1.1 การสอนโดยตรง

การสอนโดยตรง คือ บอกรหรือสอนว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำตรง ๆ ปรากฏในบทเกี่ยวจohonงหลายบท เช่น

“เป็นคนดีไม่วอดคดียี่สามารด เป็นนักรพรชญ่ไม่คุยโตไวโจงเงง
เป็นนักรเลงเขาไม่หาญพาลนักรเลง เป็นคนเก่งไม่ต้องกส้าไปกว่าคน”
(นักร อรมุด)

“อันความคดียี่มีค่ากว่าความสวย คีอานวยอวยสุขทุกสมัย
แต่ความสวยเลียมทรามไปตามวัย คีเท่าใดถึงตัวตายคีไม่ตาม”
(นักร อรมุด)

“ขอบุรุษสตรีคีมีเกียรตึ เด็กตัวเอี้ยคเคยผ่านการศึกษา
อย่าพุดพล่อยรือยลึนพจนนา เลี้ยจรรยามารยาทขาดความคึ”
(เชษฐ ชุมพร)

3998 2
ก 54 ก
ค. 2

“เราเกิดมาเป็นคนบนพิภพ
พร้อมชนกชนนีที่กำเหนิดคน
ถึงท่านแก่ชราอย่าละทิ้ง
สิ่งใดขาดสิ่งใดเหลือควรเจือจุน

ควรเคารพบิดุเรศตามเหตุผล
เกิดเป็นคนต้องเป็นผู้รู้จักคุณ
นี่เป็นสิ่งสูงสุดควรอุดหนุน
ทดแทนคุณบิดุรณชนมาร”
(รุ่งฟ้า แสงทอง)

“ถ้ารักใครในวันหน้าคว่ำให้ติด
เหมือนกีฬาเอเซียนเกมส์ต้องเล่นให้เต็มสติม จะได้ยอมรับรองของรางวัล”
(ฉันทน์ อรมุต)

“เป็นมนุษย์สุดประเสริฐเลิศกว่าสัตว์
สร้างความคิดหิमारพาลพาลา
เป็นผู้ใหญ่ต้องฝึกฝักฝักกับธรรมะ
พ่อแม่คือสิ่งสอนลูกให้ถูกทาง
ผู้ใหญ่คือเป็นศักดิ์ศรีของหมู่บ้าน
เลิกความชั่วทำความดีมีหรือจน
สร้างประวัติดีให้เผ่าพงศ์และวงศ์
ควรเสาะหาหลักธรรมได้นำทาง
สุจิตตะภายิตทำให้จิตสว่าง
เป็นตัวอย่างที่ดีมีมงคล
คนกล่าววานความดีมีเหตุผล
จะหลุดพ้นจากกิเลสเพศมายา”
(กัณ ทงหล่อ)

1.2 การสอนโดยอ้างของเก่า

การสอนโดยอ้างของเก่า คือ นำคำกล่าว สำนวน คำพังเพย สุภาษิต มาอ้างเพื่อสอนปรากฏในบทเกี่ยวจ้อหลายบท เช่น

“โบราณว่ารักดีงาม ให้ห้ามจั่ว
ถ้ารักชั่วเลวทรามให้ห้ามเสา”
(ฉันทน์ อรมุต)

“เป็นหิ้งห้อยหรือจะแข่งกับแสงจันทร์
เอาเปิดขันต่างไก่อใครว่าดี”
(ฉันทน์ อรมุต)

“อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วกินหมด
ไม่ปรากฏหวานลิ้นเหมือนคำหวาน”
(ฉันทน์ อรมุต)

- “โบราณว่าแพ้เป็นพระชนะเป็นมาร
กำลังน้อยทำเป็นฝอยเข้าสุมไฟ
พาลต่อพาลหากันต้องบรรลัย
เหมือนไม้ใหญ่กีดขวางทางลมบน”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “อันแข่งเรือแข่งพายนั้นแข่งได้
อย่ามุ่งหมายแข่งอำนาจวาสนา”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “ควรจดจำตามคำคนโบราณ
คบบัณฑิตคิดคบพบหลากผล
คบคนพาลพาลจะพาไปหาแล้ว
ไม่น่าตนตกตมลงหลุมเหว”
(กั้น ทองหล่อ)
- “ความลำบากยากเย็นเป็นเหมือนทั้ง
อุตสาห์ฝนทุกเช้าเฝ้าพากเพียร
เอากำลังใจมั่นไม่หันเหียน
จนทั้งเปลี่ยนเป็นเข็มเล่มงามงาม”
(ฉันทน์ อรมุต)

1.3 การสอนโดยนำเอาวิสัยหรือธรรมคาโลกมาอ้าง

การสอนโดยนำเอาวิสัยหรือธรรมคาโลกมาอ้าง คือ นำเอาวิสัยหรือธรรมคา หรือ ความจริงของชีวิตมาอ้าง ปรากฏในบทเกี่ยวจอหลายบท เช่น

- “เป็นความจริงหญิงผู้ชายหน่ายคู่รัก
พระอาทิตย์จันทรวันคู่คืน
จำแนกจักขาดคู่ที่อยู่คืน
สิ่งอื่นอื่นก็มีคู่ตลอดกาล”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “เพราะสังขารการเกิดแก่นั่นอนนิก
เกิดไม่ได้เอาอะไรมาเวลาตายนั้น
วิญญจักรความจริงทุกสิ่งสรรพ
ของสำคัญท่านไม่ได้พาอะไรไป”
(แปลก มนตรี)
- “สิ้นเวรวันสัญญาแห่งอาทิตย์
ธรรมชาติหมุนไวใจหมุนวน
แบ่งชีวิตของสัตว์ที่มาปฏิสนธิ
เราทุกคนต้องแก่กันตามคืนวันหมุนเวียน”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “การดิ้นนินทาสารพัน
เช่นพระสัพพัญญูผู้รู้ชัด
ที่ซึ่งกันก็มักกวนแต่สวนลาม
เท่าที่ตยังเขียนเป็นเขียนนาม

เพียงหนึ่งคืนหรือจะสิ้นคำประณาม
จะสิ้นความดีชั่วต่อหัวตาย”
(ฉันทน์ อรมต)

“ชั่วหรือคืออยู่กับมิถุนมิปัญญา
กระแสนินธุ์ต้องไม่วายกระแสคลื่น
ด้วยวาจาเปิดประตูให้รู้ใจ
ก่อไฟฝันต้องเห็นควันกันไม่ไหว”
(ฉันทน์ อรมต)

1.4 การสอนโดยอสังขธรรม

การสอนโดยอสังขธรรม คือ นำสังขธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาอ้าง ปรากฏ
ในบทเกี่ยวข้องหลายบท เช่น

“กตัญญูรู้คุณเลิศประเสริฐแสน
กรรมดียอมส่งผลดลบันดาล
การตอบแทนมีคุณล้ำมหาศาล
ให้สำราญสุขสันต์นิรันดร”
(พวง บุขรรัตน์)

“สิ่งจะมีเศษอันสามารถ
รู้คำคินคินได้สมุทรไท
ยกปราสาทเขษยันต์ให้วันไหว
เพลิงประลัยมาทำลายก็วายปราณ”
(ฉันทน์ อรมต)

“เกิดเป็นคนทุกคนก็ต้องมีวัย
จงมานะแข็งข้อสร้างความคิด
ถึงร่ำรวยก็ไม่วายคายเป็นผี
กลายเป็นผีแล้วความคิดไม่หนีเลย”
(ฉันทน์ อรมต)

“อันบุญญาบารมีชื่อไม่ใคร่
ให้บุญพาสาวสนาค้ำจุนตน
ต้องชวนชายสมสร้างทางกุศล
บรรลุลผลล่วงลับเข้านิพพาน”
(กัณฑ์ ทองหล่อ)

“ชาติบัณฑิตคิดดีจะมีจน
เพราะสังขารการเกิดแก่แน่นอนนัก
เล็กเบียดเบียนหิงสาเล็กฆ่าฟัน
ค่าของคนรักษาคำเป็นสำคัญ
วิญญูจักรความจริงทุกสิ่งสรรพ
ทุกคนนั้นไม่พ้นเพลิงเซิงตะกอน”
(แปลก มนตรี)

“ชีวิตนี้น้อยนักอย่าชักช้า
 สละบาปบาปเพ็ญบุญหนุนนำคน

เร่งรีบหาหนทางสร้างกุศล
 อย่าเป็นคนใจบาปหยาบไม่ดี”
 (ฉันทน์ อรมุต)

2. สิ่งที่สอน

สิ่งที่สอน คือ เรื่องที่สอน เนื้อหาสาระที่สอน หรือนำมาสอน สิ่งที่สอนที่ปรากฏใน บทเกี่ยวข้องกับหนังสือสูง ได้แก่

2.1 ปรัชญาชีวิต

ปรัชญาชีวิต คือ ความคิด ข้อคิด ทักษะ หรือความคิดเห็นต่อชีวิต ปรัชญาชีวิตเกิดจากการสังเกต รับรู้ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ แล้วนำมาถกถั่นกรองปรับใช้กับชีวิต ปรัชญาชีวิตที่ปรากฏในบทเกี่ยวข้อง เป็นปรัชญาพื้น ๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าใจได้ ได้แก่

2.1.1 โลกคือโรงละคร เช่น

“โลกมนุษย์เปรียบประดุจโรงละคร มีทุกตอนแต่ละคนบนเวที”
 (กัน ทองหล่อ)

2.1.2 ไม่ควรจะแข็งเหมือนไม้ใหญ่ แต่ควรรู้จักอ่อนผ่อนตามเหมือนต้นอ้อ เช่น

“มะฆางไทรใบร่วงลงดินคอน รากกระฉอนหักพับลงทับถม
 เพราะกิ่งใหญ่ใบขวางหนทางลม จึงราบล้มลงพินาศไม่อาจทน
 พงไม้้อเอนรู้รู้หลีกหลบ พอลมสงบขึ้นจุ่มรับน้ำฝน
 ถึงลมจัดพัดนานก็ทวนทน เหตุเพราะต้นอ้ออ่อนรู้ผ่อนตาม
 ทำเยอหยิ่งกิ่งกางเหมือนอย่างไทร ค้อลมใหญ่ไม่หักอย่าพักตาม
 ต้องอ่อนเอนเช่นอ้อให้พองาม คอยค้อยตามท่วงทีภริยา”
 (ฉันทน์ อรมุต)

2.1.3 คนที่มีคุณธรรม แม้รูปจะอัปลักษณ์ แต่มีคุณค่า เช่น

“แม้ขนค้ำขรรคมตาผูกกาเหว่า
 ดั่งคนตรีทิพย์ลึกลับซับซ้อน
 เห็นตัวคำชั่วช้าไม่น่าดู
 คนส่วนมากอยากเลี่ยงเพราะเสียด
 ถึงรูปชั่วตัวดำน้ำคำหวาน
 เหมือนทุเรียนเสียคีมีเนื้อใน
 อันมะเดื่อเมื่อสุกแดงแมลงหวี่
 ก็ร่วงวายไร้ค่าไม่น่าชม

สำเนียงเจ้าหวานหูเฝ้าชูโคม
 กล่อมประโลมโลกหล้าในราตรี
 ขี้ริ้วรูปอัปลักษณ์ยศศักดิ์ศรี
 ดังสตรีสวยงามในน้ำใจ
 นำสมานอยู่เสมอทุกสมัย
 ไม่มีใครเกลียดชังหวังนิยม
 บังเกิดมีขึ้นทำลายจนไร้ชม
 ต้องทิ้งถมได้ต้นเพราะมลทิน”

(ฉันทน์ อรมุด)

2.1.4 ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ เช่น

“โลกสร้างคนวณเวียนเปลี่ยนประหลาด
 เจริญรุดลัมร้างต่างเวลา
 สิทธิเสรีมีทุกคนบนแหล่งโลก
 ไปตามเกณฑ์เอนเอียงไม่เที่ยงทน

ให้อ่านางน้ำวโน้มฉาบโฉมหน้า
 เหมือนเกิดมาเพียงเพื่อเป็นเหยื่อกล
 แต่ว่าโชคเปลี่ยนปรับให้สับสน
 ทรายที่คนมีก็เลสเป็นเศษเกิน”

(ฉันทน์ อรมุด)

2.1.5 เกียรติและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ก็คือการปฏิบัติหน้าที่ เช่น

“ทหารรบคูคีมีสง่า
 ทหารรบในร้านเห็ดท่าแต่ทราม
 พระบวงค์ทรงพรตมีกลดกัน
 สละสลัดคัคกิเลสไม่เจตนา
 ที่กลดกางข้างตักนี้นึกแปลก
 บลกไปห่วยช่วยชาวบ้านการพนัน

เลิศล้ำค่าสูงส่งเมื่อลงสนาม
 ไม่สมนามทหารชาติขาดราคา
 เพราะท่านมันอยู่ในไตรสิกขา
 อยู่ป่าช้าบริกกรรมก็สำคัญ
 ตะบะแตกต้องการอาหารฉัน
 พระองค์นั้นหาลาภบาปหรือบุญ”

(ฉันทน์ อรมุด)

2.2 วิสัยและธรรมคาโลก

วิสัยและธรรมคาโลก คือ ความจริงของโลก หรือความจริงของชีวิต วิสัยและธรรมคาโลกส่วนหนึ่งอาจได้มาจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา แต่เป็นสิ่งที่ธรรมคาสามัญจนผู้ใช้ผู้ฟังลืมนึก หรืออาจไม่ทราบว่าเป็นหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในบทเกี่ยวข้อ ได้แก่

2.2.1 ทุกสิ่งในโลกย่อมมีคู่ รักหลงคู่ เช่น

“อันน้ำตาลหวานวางไว้ข้างมด	ไหนจะอดใจได้อ่าหมายนึก”
(ฉันทน์ อรมุต)
“วิสัยชายหมายหลงตรงหญิงหนึ่ง	วิสัยฝั่งก็หลงพงบุปผา”
(แม่ปลก มนตรี)
“แมลงภู่เป็นคู่ของบุปผา
หญิงกับชายเป็นคู่ชูอารมณ	โบราณว่าเห็นจริงทุกสิ่งสม
โลกนิยมหลงเป็นอยู่เช่นนี้”
(ฉันทน์ อรมุต)
“วิสัยเสื่อรักป่าปลารักน้ำ
หญิงกับวัวเอยาก็ต้องเอย
บ่าวกับสาวเข้าใกล้เขาไม่เชื่อ
เพราะธรรมชาติเสกสรรค์ไว้มันคง	ราชสีห์รักถ้ำไม่ทำเจย
ตีมหาเซยตีมหาอย่าทง
เหมือนอย่างเนื้อกับพยัคฆ์มีประกศ”
“ไม่สิ้นหลงสิ้นโลกจะโมบเมา”
(ฉันทน์ อรมุต)
“วิสัยโลกรักหลงพะวงอยู่
พระอาทิตย์อุทริรงค์หลังกลางวัน
ราชสีห์หลงถ้ำที่สถิต
คนขรรพ์หลงปรารถนานางกาก็
ผู้ชายหนุ่มก็ลุ่มกัลลิกหลงสีตรี
สมเด็จท้าวเจ็ดควคณิราศร้าง
สตรึงามยามสาวพรามสนห์
แม้หลงรักมักง่ายผู้ชายพา	เป็นคู่คู่เหมือนแกลิ่งแสรังเสกสรรค์
แต่พระจันทร์หลงฟ้าในราตรี
กามนิตเสน่หาวาสัญญี
พระอภัยมณีหลงเพลงตะเวงนาง
มธุรีหลงสายที่ปลายหาง
เพราะหลงนางซิมชันกัลยา
อย่าหลงเล่ห์ลมรักให้หนักหนา
เหมือนสวริกาหลงคอนต้องนอนไพร”
(ฉันทน์ อรมุต)

2.2.2 วิสัยมนุษย์ย่อมมีผิดพลาดบกพร่อง เช่น

“ข้อเพี้ยนผิดคิดว่าธรรมาคณ ถึงตลอดันเลิศปราชญ์ยังพลาดเพลง”
(ฉิน อรมุต)

2.2.3 การตีดินนินทาเป็นธรรมดาโลก เช่น

“เหมือนล้อวงกงเกี่ยวนพมุนเวียนหัน จะห้ามกินห้ามวันนั้นไหน
ห้ามอาทิตย์ห้ามพระจันทร์ห้ามควันไฟ ห้ามไม่ได้อย่าห้ามความนินทา”
(ฉิน อรมุต)

“โลกสมมุติที่มนุษย์เราเกิดมา มีนินทาสรรเสริญก้านกินกัน
ที่รักใคร่หมายมั่นสรรเสริญ ยกจนเกินความจริงทุกสิ่งสรรพ
ครั้นกลับกลายภายหลังชิงชังกัน เหน่าเป็นเป็นคิดว่าชั่วช้า
เป็นวิสัยในมนุษย์สุดจะห้าม ปล่อยไปตามนโยบายปลายชีวหา
คำชั่วคิมืออยู่คู่โลกา ธรรมดาของมนุษย์ปุถุชน”
(ฉิน อรมุต)

2.3 คุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรม คือ สิ่งที่มีคุณค่า จริยธรรม คือ สิ่งที่ควรกระทำ คุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกัน คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความค่าต่อชีวิตของมนุษย์ คือ ทำให้มนุษย์รู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่า และสามารถกระทำเพื่อให้เกิดคุณค่านั้น คุณธรรมและจริยธรรมที่สอนที่ปรากฏในบทเกี่ยวจ้อ ส่วนใหญ่เป็นคุณธรรมและจริยธรรมในพระพุทธศาสนา ได้แก่

2.3.1 ความกตัญญูกตเวที เช่น

“กตัญญูกตเวทีแสนดีเลิศ เป็นเครื่องเชิดชูสง่าเป็นราชาศรี
เป็นรากแก้วขวัญตนของคนดี ทำเช่นนี้คงไม่ผิดอย่าปิดบัง
(ฉิน อรมุต)

2.3.2 ความสามัคคี เช่น

“จงรักกันมั่นไว้เถิดไทยเอ๋ย
เหตุเพราะไทยไม่รักสามัคคี

กรุงเก่าเคยเสียสองครั้งยังหมองศรี
สิทธิเสรีของชาติจึงขาดแคลน”
(ฉวี ทิพย์วารี)

“ศาสนาสัมพันธ์กันเกิดท่าน
อยู่ในแผ่นดินไทยไม่ร่วมก่อ
พระมหากษัตริย์ชาติศาสนาสถาบัน

เหมือนเกิดมารดาเดียวกัน
แตกติดต่อพงศ์เผ่าเป็นเหล่าหลั่น
ไม่แยกกันมั่นคงจงเจริญ”
(กั้น ทองหล่อ)

“แผ่นดินสยามฝ่ายตรงข้ามมันต้องการ
แตกแยกเสียเอกราชของชาติไป
หนึ่งตารางนิ้วให้ใครไม่ได้แล้ว
เราหวงแหนแดนดินอดีตดั่ง
ยอมสูญเสียเลือดเนื้อพลีเพื่อชาติ
ให้เหมือนแม่น้ำบรรพชนคนไทยเดิม

จะรุกรานรบเรานั้นในวันไหน
จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง
แผ่นดินแก้วแหลมทองอย่าปองหวัง
ชีวิตไทยยังไม่ยอมเพื่อจอมเจม
ต้องฟันฟาดแลกชีวิตจนโลหิตเจม
สิ่งสูงเสริมไม่ให้เหยียบย่ำใครทำลาย”
(แปลก มนตรี)

2.3.3 ความเมตตาปราณี ความเอื้ออาทร เช่น

“ไหว้สาวสาวนั่งป่าหญ้าหน้าโรงหนัง
ผ้าถุงห่มแพงหนักขัดทุกคน
ประการหนึ่งอย่างนั่งที่ช่องขัด
แลหน้างามเขยอ่าแลเปล่าเปล้า
ไหว้สักที่ที่ลูกอ่อนลูกนอนตก
เดี๋ยวลูกจะคัดหมุกถูกน้ำค้าง
ไหว้สตรีที่ได้กั้นหมาใหญ่
แลหน้างคึกคึกต้องนึกถึงบ้าน

เอาสาคูไม่รองมั่งอย่างนั่งให้เสียผล
จะตกหั่นหลุดหละผ้าเร็วเก่า
ถ้าคนขัดสักทีเดียวจะมัดสี่เขา
นึกเอาให้หลุดเห็นท่าจะปลอดภัย
เอาผ้าซกคลุมไว้อย่าให้หมาง
ห้ามกางไว้ด้วยต่อ โพรกไม่ป่วยการ
เชือกกลับไปบ้านนั่งอย่าหวังนั่งแลจาก
ของพ่านพ่านโจราจะพาไป”
(ลอย พงษ์ประยูร)

2.3.4 ความไม่ประมาท รีบทำความดี เช่น

“วันหนึ่งหนึ่งฟังทำอะไรบ้าง
 ทั้งคุณงามความดีมีเมตตา
 วันเวลานาทีมิคอยช้า
 ดวงอาทิตย์ลับหลังฟ้าดิน
 เราแก่ไปไม่รู้ตัวอย่ามัวหลง
 เก็บอายุหมู่สัตว์ตามอัตรา
 อนิจจังทั้งหลายของไม่เที่ยง
 ยึดธรรมนำทางอย่างแน่วแน่

ในเรื่องสร้างหลักฐานการศึกษา
 จงเสาะหาสร้างสมนิยมยินดี
 เป็นปัญหาให้เราคิดเป็นนิจสิน
 อายุสั้นไปหนึ่งวันตามสัญญา
 การเวียนวงคืนวันเป็นปัญหา
 ค่าเวลาลงวันนี้มีแต่แก่
 สู้จะเสียดเสียหลีกหนีให้ห่างแห
 ผลเพื่อแผ่บรรลู่สู่ประคองชัย”
 (แปลก มนตรี)

2.3.5 ความรู้จักคิดพิจารณา เช่น

“อันยศศรีมีศักดิ์นักศึกษา
 ทางที่ดีชั่วทั่วไปอะไรเป็น

ชั้นปัญญาชนอยู่คงรู้เห็น
 สิ่งที่เด่นหรือที่ลับซ่อนรับรู้”
 (ฉิว ทิพย์วาริ)

“เราเหลนหลานอนุชนจงสนใจ
 อย่าตามเขาเอาอย่างตะวันตก
 ขึ้นตามเขาเราต้องคกปล่องเปลว

อย่าฝึกไฟของดำทำสิ่งเลว
 ล้วนสกปรกหยาบคายเหลือหลายเหลว
 เข้าห้องเหวอบายไร้ปัญญา”
 (แปลก มนตรี)

“ประเพณีแพ่ชั้นตะวันตก
 เลือกสิ่งที่ดีงามตามทำเนา

สิ่งสกปรกเลวทรามอย่าตามเขา
 อย่ารับเอาสิ่งดำด้อยค้อยปัญญา”
 (แปลก มนตรี)

“บ้ำผู้หญิงกลางหาสาวอย่าเอา
 ถึงรักเราก็ไม่คิดจะบัดสีคน”
 (ลอย พงษ์ประยูร)

2.3.6 ความรู้จักตน เตือนตน พิจารณาตน เช่น

- “เราเกิดมาเป็นคนคนให้ทั่ว
อย่าทำตัวเยี่ยงสัตว์เดรัจฉาน”
(รุ่งฟ้า แสงทอง)
- “อันธรรมชาติคือรู้ดีหน้าทีตน
เกิดเป็นคนควรสรรค์สร้างแต่ทางดี”
(เสริมศิลป์ ศ. กั้น ทองหล่อ)
- “ตัวเป็นหนูหรือจะสู้สิงหราช
สัญชาติกว้างอ้างว่าสู้กับเสือลาย
พวกคนพาลจะรานปราชญ์อย่าคาดหมาย
รู้ว่าควายอย่าอวดแรงไปแข่งคช”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “อันสร้างตนเป็นทางที่สร้างชาติ
ตนสามารถชาติก็เด่นขึ้นเป็นผล”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “อย่ายินยอมมอมมัวจงกลัวเกรง
เมื่อใจเองไม่สอนใจแล้วใครสอน”
(แปลก นนตรี)
- “อันสตรีที่หลงจ้านงหมาย
ถ้าหลงรักก็ง่ายถูกชายพา
หลงผู้ชายก็อย่ารักให้หนักหนา
เหมือนสาริกาหลงคอนต้องนอนไพร”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “ไม่เสมออย่าทะนงหยิ่งทะยาน
สกุลค่าน้ำใจจะไผ่สูง
ต้องซุบซอมตรอมใจเพราะไกลกัน
เป็นชายจนคนจรเที่ยวร่อนเร่
ถึงขึ้นไปไหนจะรอดตลอดปาง
เกิดเป็นกาอย่าไปหลงว่าหงส์รัก
เหมือนคนต่อเรือเหล็กสีกว่าลำธาร
เหมือนนิทานกระต่ายน้อยจะสอยจันทร์
ตั้งนกลู่มุ่งเมฆเมืองสวรรค์
ด้วยหมายมั่นมุ่งมิตรให้ผิดทาง
หมายเสนห์นางกษัตริย์ก็ขัดขวาง
จะตกค้างกลางดินลงสิ้นปราช
ถึงสมัครก็ไม่เสมออย่าเพื่อสมาน
จะกันดารค้ำน้ำเจ้าตำรา”
(ฉันทน์ อรมุต)
- “อนิจจาโลงพุทโธเหย
อยากจะขันบั้งอย่างเขาจึงเสรำใจ
ไม่น่าเลยใจเข้าฟ้าหลงไหล
เคยอาศัยฟางหญ้ากลับละเลย

กินน้ำค้างต่างหน้าสารพัด
 ความหลงผิดจิตลาระอาเอย
 อยากจะขึ้นเหมือนจิ้งหรีดเสียงกรีดกราด
 เข้าทนกินน้ำค้างจนวางวาย
 เป็นคำเขียนข้อหาเนื้อภามิต
 อย่าทำกิจผิดทางเหมือนอย่างลา
 เห็นช่างเรือตกเรือเชื่อว่าง่าย
 ไม่รู้หรือว่ามีมือเขาชำนาญ
 เรื่องเขาเรียนเราไม่รู้ยกขึ้นเล่า
 ตัวดาบอดสยครู่คูลายมือ
 เห็นหนังถนลื้อโตนตะ โคนก้อง
 กับหนังสือไม่เคยเห็นว่าเป็นครู
 งานของคนทั่วมว่าไม่สมศักดิ์
 เมียของเอง ไม่อยากอยู่เป็นคู่คิด
 ราชบัลลังก์เป็นที่นั่งของพระเจ้า
 เมียเองทิ้งจะไปชิงเอาดอกฟ้า
 เพราะหลงผิดจิตมันจะขึ้นขาน
 เสียชีพวายตายกลิ้งเพราะเจ้าทิ้งหญ้าฟาง
 กินน้ำค้างเพราะหลงผิดชีวิตลา”
 (ฉันทนา อรมุต)

2.3.7 ความมีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน ใช้ปัญญาสอบสวน (อิทธิบาท 4) เช่น

“ธรรมทั้งสี่ที่ศักดิ์สิทธิ์อิทธิบาท
 ถ้าได้ยึดเป็นหลักจักช่วยตน
 ทำสิ่งใดใจรักสมัครมั่น
 ไซ้ว่างานแล้วรักสมัครลอง
 เอาความเพียรฟันฝ่าอุปสรรค
 ยอมลำบากตรากตรำเพียรทำไป
 จิตฝึกฝนในธุระเสมียนหลัก
 ควบคุมใจเอาไว้ให้มั่นคง
 มีอำนาจดุจดั่งจตุจักรหัน
 ให้ผู้นั้นเสร็จสมอารมณ์ปอง
 ไม่เห็นทวนคิดมีจิตสอง
 ความรักต้องลึกซึ้งเข้าถึงใจ
 ให้แตกหักพินาศอย่าหวาดไหว
 มีหัวใจทนท่ากระหน่ำลง
 เป็นกรวยปักนำร่องป้องกันหลง
 มียอมปลงธุระผลงาน

หมั่นตรึกตรองใคร่ครวญส่วนวิบัติ ใช้รหัสปัญญาแก้วุ่นวาย
 อุปสรรคคักทางกีดขวางงาน ใช้ปัญญาส่องคุงรูดี
 ใ้ช้อุบายทำลายอุปสรรค ให้แตกหักฉิบหายกระจายหนี
 ร่วมแรงแข็งขันมั่นทวี จักถึงที่จุดหมายเมื่อปลายมือ”
 (ช่วง อินทสระ)

2.3.8 ความมีสติจะ ความสำรวมวาจา เช่น

“อันคนเราเขานิยมที่ลมปาก จะคอยชักโหยหิวที่ชีวหา
 เจ้าลบคำซำ้ทั้งสิ่งสัจจา ไปข้างหน้าใครจะถือว่าเชื่อตรง”
 (นีน อรมุต)

“อย่าเปลี่ยนแปลงข้อมเภาเอาแมวขาย เขาจับได้เสื่อมยสมหมดคักคีศรี”
 (นีน อรมุต)

“ชาติบัณฑิตคิดดีจะมีจน ค่าของคนรักษาคำเป็นสำคัญ”
 (แปลก มนตรี)

“คนพูดมากปากเปราะเหวเราะราย เกิดเมื่อหน้ายชิงชิงกับสังคม”
 (กัน ทองหล่อ)

2.3.9 ความเข้าใจความจริงของสรรพสิ่ง (ความเข้าใจกฎไตรลักษณ์) เช่น

“อันรูปร่างสังขารของไม่เที่ยง จะหลีกเสียดวงฎะสังขาราสุคฝำผืน”
 (กัน ทองหล่อ)

“เกิดแล้วแก่เจ็บตายไม่คงทน รู้สึกคนแล้วกลับตัวอย่ามัวเมา
 เกิดเป็นกายความตายติดตามตัว อย่าเมามัวแต่ประมาทจะพลาดเวลา
 จงรู้จักอนิจจังเสียดั่งยังเยาว์ งามนุษย์เราแน่ชัดเป็นอนัตตา”
 (กัน ทองหล่อ)

2.3.10 ความมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ เช่น

<p>ธัมมัสสะสังฆัสสะนุชากรม</p>	<p>“ว่าพุทธัสสะนุชาเป็นปฐม เอกอุตมอมตะสามประการ” (ฉวิ ทิพย์วารี)</p>
--------------------------------	--

2.3.11 ความมีศีลห้าประการ (ความมีเบญจศีล) เช่น

<p>“ศีลข้อหนึ่งปาณาไม่ฆ่าสัตว์ อันทรัพย์สิ้นของเขาอย่าไปเอามา อันลูกเมียของเขาเราอย่าคิด เมียของเขาเอาไม่ได้เราอย่าหมายโยเย ข้อสุราพระท่านห้ามยามีนเมา</p>	<p>อทินนาว่าไว้ชัดตัดปัญหา ข้อที่สามพระสอนว่าละกาม อย่าทำจิตคิดแต่ได้จะไขว้เขว การใช้ส่ให้ผิดข้อมูลสาวาหลอกลวง ชีวิตเราผิดพลาดลงจงรักห่วง” (กั้น ทองหล่อ)</p>
--	---

2.3.12 ความไม่คบพาล คบบัณฑิต เช่น

<p>“ควรจดจำตามคำคนโบราณ กบบัณฑิตคิดคบพบลาภผล คบคนพาลพาลจะพาไปหาแล้ว</p>	<p>คบคนพาลคงจะพาไปหาแล้ว ไม่นำตนตกตมลงหลุมเหว ไม่พินเปลวเพลิงกล้ำมหากัษ” (กั้น ทองหล่อ)</p>
---	---

2.3.13 ความมีอายุ วรรณะ สุขะ พละ (จตุรพิธพร) เช่น

<p>“ขอให้พระแม่มีพระชนม์ยั่งยืนนิรันด อายุวรรณะสุขะพละมี</p>	<p>ทรงพระเกษมสำราญด้วยพรสี่ ให้สุขศรีสิริสวัสดิ์พิพัฒน์พร” (เสริมศิลป์ ศ. กั้น ทองหล่อ)</p>
--	---

<p>“บุญร่วมจิตมิตรร่วมจุดพุทธศาสน์ จัดตาโรธัมมาวะทันตี</p>	<p>นบโอวาทคำสอนรับพรสี่ ให้ท่านมีอายุวรรณะสุขะพะดัง” (ฉวิ ทิพย์วารี)</p>
--	--

2.3.20 ความรัก ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของคน เช่น

<p>“จรรยาโลงไว้ฝ่ายจาริตประเพณี
ประจำไทยประจำใจของศิลปิน</p>	<p>ทั้งของดีวัฒนธรรมประจำถิ่น
ไม่เสื่อมสิ้นรักษาไว้ไม่เว้นวาง”
(แปลก มนตรี)</p>
<p>“วัฒนธรรมนำทางสร้างศรัทธา
ประเพณีดีงามความประณีต
ขอจารึกผืนึกแน่นเป็นแก่นใจ
อย่าหลงวัตถุนิยมตะวันตก
ช่วยปกป้องของที่สิ่งดีงาม</p>	<p>ให้วัฒนธรรมยังยืนอยู่คู่ถิ่นไทย
รอยจาริตจรรยาโลงไว้หลายสมัย
ไม่หลงไหลสิ่งยั่วตัวคล้อยตาม
จงชวยกเอกสถักษณ์ศักดิ์สยาม
ถ้าเลยตามแล้วจะพาไปหาแล้ว”
(แปลก มนตรี)</p>
<p>“เลือกสิ่งที่ดีงามทำตามได้
อนุรักษ์ชวยกมรดกไทย
ขอขอบคุณรับท่านสนับสนุนหนึ่ง
เป็นเอกสถักษณ์ปักษ์ใต้ศิลป์ลายคราม</p>	<p>รู้จักใช้ตามประสงค์ไม่หลงไหล
ให้ไปรุ่งใสสดดีความดีงาม
ให้คงยังยืนอยู่คู่สยาม
ไม่เสื่อมทรามเพราะผู้ซมนิยมอิน”
(แปลก มนตรี)</p>
<p>“ของดีไทยลืมนไปหมดน่าอดสู
ลูกภาคใต้ไปอยู่ไหนใจตรงตรง
นึกถึงเท่งถึงหนูชวยกขยอ
ชวนเฮฮาคารมคำคมคาย
ยังคิมคำสำเนียงเสียงเข้าโหม่ง
ถึงบทโศกหลังน้ำตาทางวงง
หนึ่งตะสูงศิลปินของถิ่นให้
ช่วยกันปั้นฟื้นฟูอนุรักษ์</p>	<p>หลงเชิดชูขึ้นสมองของฝรั่ง
นึกถึงหนึ่งครั้งปู่ตาคุณเฒ่าชวย
ถึงสี่แก้วยอดทองสองสหาย
ชวยผ่อนคลายอารมณ์ร้อนให้อ่อนลง
สะกดคนหน้าโรงศิลป์สูงส่ง
ถึงบทรักซักพะวงพลอยหลงรัก
รักษาไว้ให้ธำรงจงตระหนัก
เอกสถักษณ์ใต้คงอยู่คู่ฟ้าดิน”
(พ่วง นุชรัตัน)</p>